

**SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 66  
van **MATTHIAS DIEPENDAELE**  
datum: 23 oktober 2015

---

aan **PHILIPPE MUYTERS**  
VLAAMS MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

---

*Vlaamse ruimtevaartindustrie - Interfederale samenwerking*

België bekleedt al vijftig jaar een fundamentele plaats in de uitbouw van de Europese ruimtevaart en in het bijzonder de Europese ruimtevaartorganisatie (European Space Agency - ESA). Zo zijn de deelnames van België en Vlaanderen aan de diverse EU-ruimteprogramma's veelvuldig en behoren tot de absolute top. De brede ruimtevaartindustrie in Vlaanderen heeft zich verenigd in de Vlaamse ruimtevaartindustrie (VRI). Zij bestaat uit Vlaamse bedrijven, onderzoeks-, onderwijsinstellingen die actief zijn in de ruimtevaart en telt momenteel 31 leden. Die leden zijn actief in niche-sectoren rond de ontwikkeling van instrumenten voor ruimteonderzoek, stuur- en controlesystemen voor ruimtevaartuigen, nieuwe technologieën voor telecommunicatie en navigatie en het gebruik van satellietdata.

In het verleden werden in deze commissie vooral vragen gesteld rond de verdeelsleutel van het federale investeringsbudget in de ruimtevaartsector voor Vlaanderen. We vielen daarbij verhoudingsgewijs nogal eens uit de boot. De tewerkstelling in de sector wordt momenteel geschat op 1.200 directe werkplaatsen en een totale omzet van 240 miljoen euro. Ongeveer een derde daarvan is afkomstig van ESA. Vlaanderen neemt hiermee het leeuwendeel van de Belgische ruimtevaartsector op zich, met onze vele bedrijven, onderzoekscentra en universiteiten die aan de ontwikkeling en de verwezenlijking van de diverse Europese ruimtevaartprogramma's meewerken. De meest recente cijfers spreken van een na te streven return-on-investment van 56% voor Vlaanderen, 34% voor Wallonië en 10% voor Brussel voor de ESA-programma's.

De laatste ministerconferentie van ESA vond plaats op 2 december 2014. België heeft toen een enveloppe van iets meer dan 264 miljoen op tafel gelegd. Voor het nieuwe luik draagraketten zou België hebben toegezegd voor 165 miljoen euro. Daarnaast investeerde men nog 5 miljoen euro in het Elips-programma voor wetenschappelijk onderzoek in de spacemeccano en 69 miljoen voor programma's als Prodex, Artes, GTSP en de "Small Missions Initiatives".

1. Rekening houdende met het feit dat Vlaamse bedrijven, onderzoekscentra en universiteiten zich vooral toeleggen op nichemarkten, hoe schat de minister in dat deze programma's aansluiten bij de noden van de Vlaamse ruimtevaartindustrie? Werd aldus rekening gehouden met de specifieke absorptiecapaciteit in Vlaanderen in de lijn van een correctere verdeelsleutel van om en bij de 56 procent?
2. In het verleden bleek vooral een slechte communicatie tussen de beleidsniveaus de toegang voor Vlaamse actoren tot Europese programma's te bemoeilijken. De

regeerakkoorden van de Vlaamse en de federale regering hebben hier echter aandacht voor. In het Federaal Regeerakkoord is sprake van de oprichting van een Interfederaal Ruimtevaartbureau met rechtspersoonlijkheid, waar alle middelen die de federale departementen aan de ruimtevaartactiviteiten besteden, zullen worden gegroepeerd. De gewesten zouden hierbij worden betrokken.

Werd dit Interfederaal Ruimtevaartbureau intussen opgericht? Op welke manier zullen de gewesten bij dit orgaan betrokken worden en hoe zal de samenstelling ervan zijn? Op welke manier zullen de belangen van Vlaanderen, zoals de bepaling van de verdeelsleutel en de intekening op Europese programma's, aldaar verdedigd worden?

3. Het (informeel) ambtelijk strategisch overlegforum COORSPACE werd in 2005 opgericht en zou regelmatig vergaderingen beleggen tussen de departementen die ruimtevaartdossiers behandelen. Voor het Vlaams niveau nam het departement EWI deel. In 2008 viel het overleg echter stil tot een re-activatie in 2013.

Zal COORSPACE mee geïntegreerd worden in het Interfederaal Ruimtevaartbureau teneinde bestuurlijke verrommeling te vermijden?

**ANTWOORD**

op vraag nr. 66 van 23 oktober 2015

van **MATTHIAS DIEPENDAELE**

---

1. Zoals u weet zijn de verdeelsleutels waar u naar verwijst in feite streefcijfers. De reële cijfers zijn inderdaad verschillend en variëren ook van jaar tot jaar.

De voorziene regionale return voor de periode 2015-2017, over alle ESA programma's heen is 23% voor Brussel, 43.1% voor Vlaanderen en 33.9% voor Wallonië. Dezelfde prognose voor de periode 2015-2019 is respectievelijk, 29.4%, 29.4% en 41.2%.

De reden hiervoor is dat ESA op de ministeriele conferentie van december 2014 slechts een beperkt aantal programma's heeft voorgesteld ter onderschrijving door de lidstaten. Het Europese lanceerderprogramma was daarvan het belangrijkste en historisch gezien is dat een sterk domein voor Brussel en Wallonië. Toch werden op deze ESA ministerconferentie ook andere programma's, die vooral Vlaanderen ten goede komen, onderschreven (bv. het General Studies and Technology Programme (GSTP), Prodex, small mission initiative, enz.). Dit is een eerste aanzet tot een inhaalbeweging.

De voorziene ESA ministeriële conferentie op het einde van 2016 moet het onevenwicht verder rechtzetten.

Het ruimtevaartonderzoek in het kader van internationale of supranationale instellingen en overeenkomsten, zoals ESA, is een bevoegdheid van de federale overheid.

2. Ook ik ga er van uit dat we tot een transparantere en correcte regionale verdeling zullen komen via de oprichting van het interfederale ruimtevaartagentschap. Staatssecretaris Sleurs is hiermee volop bezig maar een beslissing door de Federale Regering is in deze nog niet genomen. Tot dat moment is het dan ook niet mogelijk om te zeggen op welke manier de vertegenwoordigers van de deelstaten bij dit ruimtevaartagentschap zullen worden betrokken.

De fundamentele reden voor de oprichting van het ruimtevaartagentschap zijn terug te vinden in de beleidsverklaring van Staatssecretaris Sleurs :

- De ruimtevaartsector evolueert zeer snel, met nieuwe spelers zoals Space-X. De huidige, logge en weinig flexibele structuur van de federale dienst ruimtevaart kan hier onvoldoende snel en niet flexibel genoeg op inspelen.
- De Europese Unie heeft ruimtevaartbevoegdheden gekregen via het Verdrag van Lissabon. De impact van België op de EU en de EC is veel geringer dan de impact op ESA. Hier moet iets aan worden gedaan om onze positie in Europa te behouden.
- Er komen meer en meer ESA lidstaten bij, waardoor het relatieve belang van België binnen de ESA vermindert.
- Op een bilaterale samenwerking met Frankrijk na, is ESA het enige technische agentschap door wie België haar ruimtevaartpolitiek kan laten uitvoeren. Dit monopolie van ESA moet worden doorbroken.
- Er moet dringend een centraal overlegorgaan en coördinatieorgaan komen om alle deelstatelijke ruimtevaartambities te coördineren. Het ruimtevaartagentschap

zal deze functie waarnemen. Het is dus de bedoeling dat op zijn minst alle federale aspecten van ruimtevaart in het ruimtevaartagentschap worden gecentraliseerd maar zonder te raken aan deelstatelijke competenties. Het agentschap zal veel meer mogelijkheden bieden dan Coorspace en het overleg en de coördinatie van federaal niveau met de deelstaten zal geïnstitutionaliseerd en verplicht worden voor het federale niveau.

- De ruimtevaartsector evolueert van een technologie gedreven sector naar een gebruikerssector. Bijvoorbeeld Galileo en Copernicus. Veel van deze gebruikerstoepassingen zijn of hebben een link met deelstatelijke bevoegdheden (bv. transport, milieu, ...)

Het is dus logisch dat de deelstaten bij dit nationale agentschap worden betrokken. Bovendien houdt de ESA geen rekening met deelstaten, maar enkel met haar lidstaten. Het ruimtevaartagentschap zal Vlaanderen toelaten om haar eigen ruimtevaartpolitiek te realiseren met behulp van de technische en organisatorische ondersteuning van de ESA, via het ruimtevaartagentschap. Dat is momenteel niet mogelijk : Vlaanderen is steeds aangewezen om samen te werken met een land dat over een technisch ruimtevaartagentschap beschikt. De facto is Vlaanderen daardoor steeds in een ondergeschikte positie (niet de prime contractor). Het federale ruimtevaartagentschap zal geen technisch agentschap zijn maar zal wel toegang hebben tot andere technische agentschappen aan wie het opdrachten kan geven. (Bv. andere nationale agentschappen zoals DLR, CNES, ASI, of ESA, NASA, NASDA, enz.).

3. Bij de introductie van de Hoge Vertegenwoordiging voor Ruimtevaartbeleid werd, op initiatief van de toenmalige bevoegde federale minister, het strategische overlegforum COORSPACE opgericht. Dit overlegorgaan had de bedoeling om de regio's meer te betrekken bij het gevoerde ruimtevaartbeleid in België. Zoals destijds toegelicht bij de vraag om uitleg van 10 januari 2013 (nr. 389) bleek dat de federale overheid gestopt was met de organisatie van dit ambtelijk overleg sinds 2008.

Er werden destijds initiatieven genomen door de bevoegde Vlaamse minister om het ruimtevaartbeleid te agenderen op de vergadering van het interministerieel comité met als doel het ambtelijke ESA-overleg, het voornoemde COORSPACE, opnieuw op te starten. In navolging hiervan heeft de federale overheid inderdaad een COORSPACE vergadering georganiseerd op 20 maart 2013. Zoals toegelicht bij de schriftelijke vraag nr. 476 van 18 juni 2013 waren er twee belangrijke agendapunten. Het eerste punt betreft een debriefing van de ESA-ministerraad die plaatsgevonden had in Napels, op 20 en 21 november 2012. Een tweede belangrijk aandachtspunt van het overleg was het Belgisch "National Trainee Programme" in het kader van ESA. Nadien werd er geen COORSPACE vergadering meer georganiseerd zodat we moeilijk kunnen spreken van een echte "re-activatie" van het overlegforum.

Als er bij de nieuwe federale structuur nood is aan een ambtelijk overlegorgaan zoals COORSPACE is het natuurlijk aangewezen dat dit overlegforum ingebed wordt in het kader van het nieuwe agentschap.